

1862 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 19 oktober 2023 (2023-2024)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Brecht Warnez, Maaïke De Rudder, Stijn De Roo,
Koen Van den Heuvel, Robrecht Bothuyne en Tinne Rombouts

over een basisfinanciering
voor gemeentelijke zwembaden

Inleiding

Een voldoende, kwalitatief en betaalbaar aanbod van publiek toegankelijke zwembaden is van cruciaal belang voor een welvarend Vlaanderen. Zwemmen is niet alleen een populaire vrijetijdsbesteding, maar ook een essentiële vaardigheid en een belangrijk onderdeel van een gezonde levensstijl. Zwembaden bieden een breed scala aan voordelen en fungeren als centrale ontmoetingsplaatsen voor mensen van alle leeftijden en achtergronden.

Allereerst is zwemmen een levensreddende vaardigheid. Helaas komen waterongevallen nog te vaak voor en het vermogen om te zwemmen kan het verschil betekenen tussen leven en dood. Het beschikbaar stellen van voldoende openbare, toegankelijke en betaalbare zwemfaciliteiten stelt jong en oud in staat om de essentiële zwemtechnieken aan te leren en te onderhouden. Dat zwemmen een basisvaardigheid is voor kinderen in de lagere school, blijkt uit het feit dat het is opgenomen in de eindtermen: "Een leerling uit het lager onderwijs moet zich veilig voelen en kunnen zwemmen in het water."¹

Daarnaast is zwemmen een uitstekende vorm van lichaamsbeweging die de algemene gezondheid bevordert. Het is een activiteit met weinig impact op de gewrichten waarbij toch bijna alle spieren worden gebruikt. Daardoor is die sport geschikt voor mensen van alle leeftijden en van alle fitnessniveaus. Regelmatig zwemmen kan de conditie verbeteren, spieren versterken, de flexibiliteit vergroten en het cardiovasculaire systeem stimuleren. Specifiek voor kinderen helpt het leren zwemmen ook bij de motorische ontwikkeling.² Ook op het vlak van mentaal welzijn kan zwemmen een voordeel opleveren, aangezien zwemmen een ontspannende en stressverlagende werking heeft. Door zwemmen te promoten en toegankelijk te maken voor alle Vlamingen, kan de fysieke fitheid en het mentale welzijn van de bevolking worden bevorderd.

Zwembaden kunnen ook een rol spelen bij de klimaatverandering in Vlaanderen. De lentes en zomers worden steeds warmer. Zwemmen biedt de mogelijkheid om zichzelf te verfrissen en af te koelen op die warme dagen.

Bovendien spelen zwembaden een belangrijke rol in het bevorderen van sociale interactie en gemeenschapsvorming. Zwemmen brengt gezinnen, vrienden en buurtbewoners samen. Zwembaden fungeren als ontmoetingsplaatsen waar mensen van verschillende leeftijden en achtergronden samenkomen om te sporten, te ontspannen en te genieten van recreatieve activiteiten. Zwembaden bieden ook ruimte voor trainingen en wedstrijden van lokale zwemclubs, waterpoloteams en andere aquatische sportverenigingen. Ze vormen een belangrijk onderdeel van het lokale sportlandschap. Daarnaast worden zwembaden vaak gebruikt voor aquarobics, waterrevalidatieprogramma's en andere gezondheids- en wellnessactiviteiten.

Tot slot hebben publiek toegankelijke en betaalbare zwembaden een positief effect op het toerisme en de economie. Ze trekken zowel lokale inwoners als toeristen aan, die op zoek zijn naar ontspanning en vermaak. Veel gezinnen met kinderen kiezen er immers voor om op reis te gaan naar een plaats waar kinderen in het water kunnen spelen. Zwembaden zijn in dat opzicht toeristische trekpleisters en zijn een stimulans voor de lokale horeca en detailhandel. Bovendien zorgen ze voor

---

¹ Vlaams Ministerie van Onderwijs en vorming, 'Zwemmen: 1 schooljaar gratis' (<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/kosten-en-schooltoelagen/wat-kost-naar-school-gaan/in-het-kleuter-en-lager-onderwijs/vragen-en-antwoorden-over-schoolkosten/zwemmen-1-schooljaar-gratis#:~:text=Kunnen%20zwemmen%20is%20een%20basisvaardigheid,voor%20het%20buitengewoon%20lager%20onderwijs>).

² Vlaamse Zwemfederatie, 'Leren zwemmen voor kinderen' (www.zwemfed.be/leren-zwemmen-voor-kinderen#:~:text=In%20de%20eerste%20plaats%20omdat,en%20zelfredzaamheid%20van%20elk%20kind).

werkgelegenheid voor zweminstructeurs, redders en ander ondersteunend personeel, wat bijdraagt aan de lokale economie.

De indieners van deze conceptnota zijn er daarom van overtuigd dat het van groot belang is om voldoende publiek toegankelijke en betaalbare zwembaden in Vlaanderen te hebben. Ze bevorderen de gezondheid en het welzijn van de bevolking, bieden de kans om levensreddende vaardigheden aan te leren, bevorderen sociale interactie en stimuleren de lokale economie. Het is daarom essentieel dat Vlaanderen blijft investeren in de ontwikkeling en het behoud van zwemfaciliteiten om een gezonde en actieve samenleving te bevorderen.

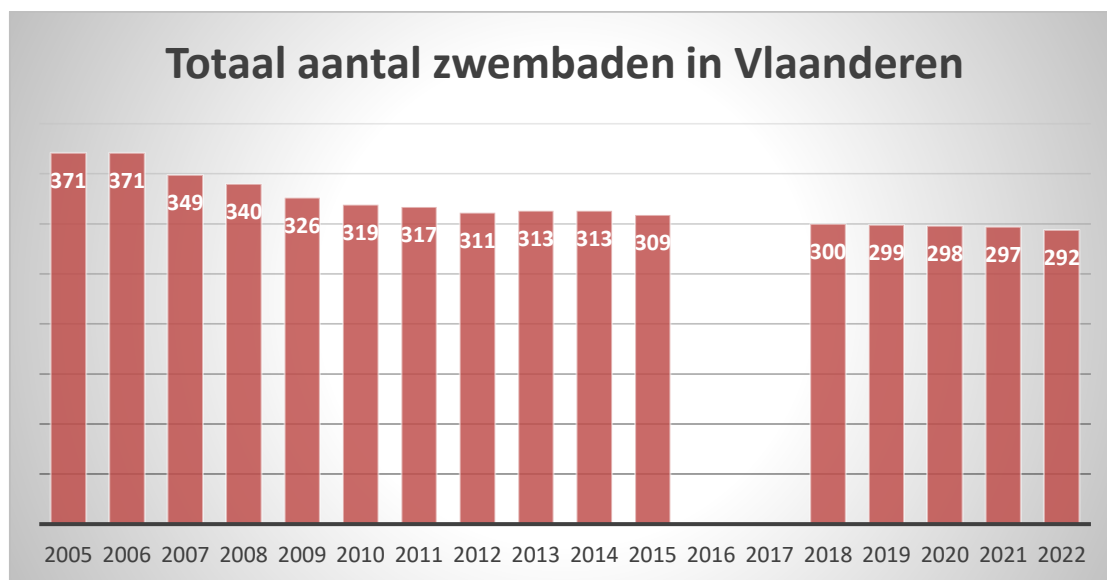
De bouw en exploitatie van zwembadinfrastructuur vormen voor veel steden en gemeenten in Vlaanderen een uitdaging. De financiële lasten die gepaard gaan met het beheer van een zwembad, wegen zwaar. De indieners van deze conceptnota zijn van mening dat lokale overheden aanspraak zouden moeten kunnen maken op een solide basisfinanciering vanuit Vlaanderen, net om die kosten van exploitatie, energiebesparende maatregelen en onderhoudswerkzaamheden te kunnen dragen.

Probleemstelling: het dalende aantal zwembaden

1 Cijfers

1.1 Evolutie van het aantal zwembaden

De afgelopen twintig jaar was er een forse daling in het totale aantal zwembaden in Vlaanderen, zoals blijkt uit de onderstaande grafiek.³ In bijna een op de vier gemeenten, om precies te zijn in 23 procent van de gemeenten, is het zwembad gesloten. Dat betekent dat er nu nog maar 292 van de 378 zwembaden open zijn.⁴ Van die daling moeten vooral de gebruikers van zwembaden de gevolgen dragen.

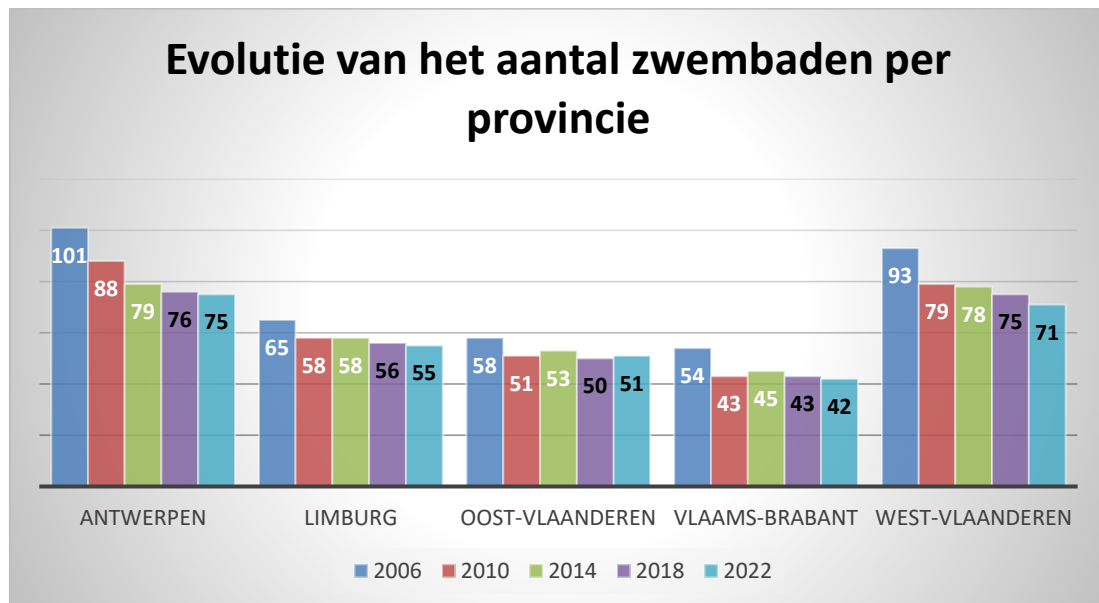

Figuur 1: Evolutie van het aantal zwembaden van 2005 tot en met 2022.

³ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts. De cijfers omvatten zowel de publieke als de privaat uitgebade zwembaden. De cijfers van 2015, 2016 en 2017 zijn niet meer beschikbaar door de transitie naar een nieuwe databank waardoor de evolutie in die periode niet meer beschikbaar is.

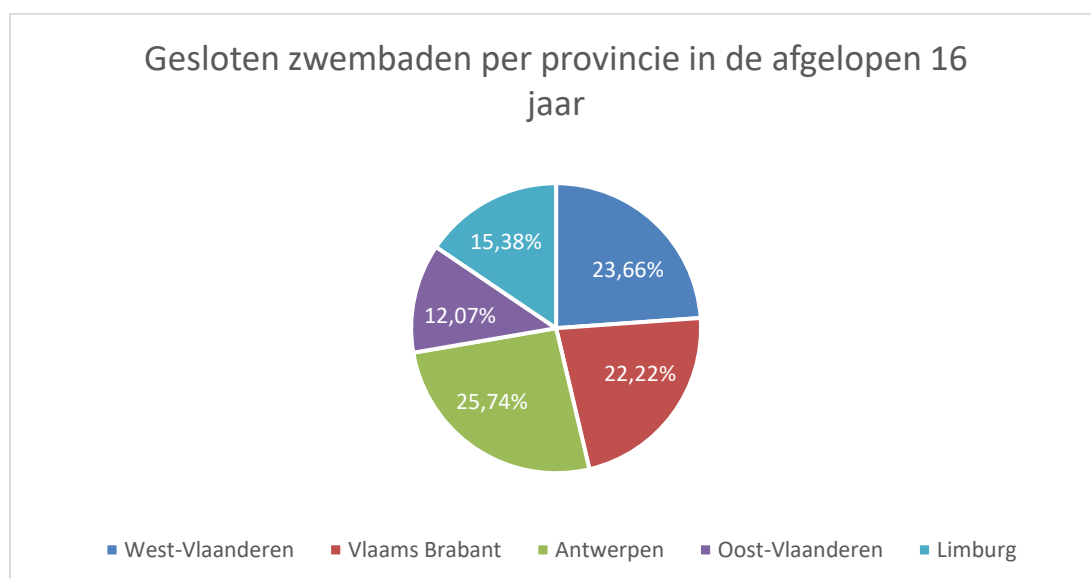
⁴ Beckers, K., 'Duizenden kinderen op wachtlijst voor zwemles: Kansarme kinderen dreigen de dupe te worden'. De Standaard (https://www.standaard.be/cnt/dmf20230801_97388949, geraadpleegd op 7 augustus 2023); *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 588, aan minister Ben Weyts.

De zwembaden die wel nog open zijn, zijn bovendien niet gelijk verdeeld tussen de provincies, zoals in de onderstaande grafiek zichtbaar is.⁵ Zo zijn er in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen opvallend meer zwembaden dan in de provincies Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Figuur 2: Verdeling per provincie van het aantal zwembaden in 2005, 2010, 2014, 2018 en 2022.

Als wordt gekeken naar het aantal zwembaden per provincie die de afgelopen zestien jaar hun deuren hebben gesloten, dan valt op dat in Antwerpen meer dan een vierde van het aantal zwembaden is gesloten, namelijk 25,74 procent. Daarna volgen de provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, met respectievelijk 23,66 en 22,22 procent. Procentueel gezien sloten het minst aantal zwembaden in Limburg en in Oost-Vlaanderen, met 15,38 en 12,07 procent.

Figuur 3: Aantal zwembaden (in procenten) per provincie die hun deuren moesten sluiten in de afgelopen zestien jaar.

⁵ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

Als specifiek naar de afgelopen vijf jaar wordt gekeken, dan blijkt dat er zes zwembaden in Vlaanderen verdwenen zijn.⁶ Meer dan de helft daarvan, namelijk vier zwembaden, verdween in West-Vlaanderen. Daarnaast verloren ook Vlaams-Brabant en Antwerpen elk één zwembad.⁷

Ook als het aantal zwembaden per 100.000 inwoners in de verschillende provincies wordt vergeleken, komen significante ongelijkheden naar voren. In de provincies Limburg en West-Vlaanderen zijn er bijna dubbel zoveel zwembaden beschikbaar per 100.000 inwoners als in de andere Vlaamse provincies.

Provincie	Aantal zwembaden ⁸	Aantal zwembaden per 100.000 inwoners ⁹
Antwerpen	75	3,92
Limburg	55	6,15
Oost-Vlaanderen	51	3,27
Vlaams-Brabant	42	3,54
West-Vlaanderen	71	5,82

Figuur 4: Aantal zwembaden per 100.000 inwoners, per provincie.

1.2 Verschillende types zwembaden

De zwembaden kunnen opgedeeld worden in drie verschillende types:

1. de indoorzwembaden;
2. de openluchtzwembaden;
3. de zwemlocaties in open water.

Tot het derde type behoren de locaties waar het toegestaan is om in de openlucht te zwemmen. Die toestemming wordt verleend door het agentschap Zorg en Gezondheid en De Vlaamse Milieumaatschappij, en is noodzakelijk omdat het basisprincipe is dat zwemmen in publieke wateren, zoals rivieren, meren, vijvers, en dergelijke verboden is wegens de grote gezondheidsrisico's. Toch wordt in enkele afgebakende veilige zones sportief of recreatief zwemmen toegestaan.¹⁰ Omdat openluchtzwemmen veel opportuniteiten biedt, roept Sport Vlaanderen op om openluchtzwemmen in meer locaties toe te staan. Om aan die vraag tegemoet te komen werd op 26 mei 2023 een belangrijke stap gezet met het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft zwemmen in open water.¹¹

In de grafiek hieronder is duidelijk zichtbaar dat er een ongelijke, provinciale spreiding is tussen de verschillende categorieën. Zo ligt zowel in Antwerpen als in West-Vlaanderen 25 procent van de indoorzwembaden. Meer dan de helft van de openluchtzwembaden zijn dan weer terug te vinden in de provincies Antwerpen (26

⁶ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts; *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 594, aan minister Ben Weyts.

⁷ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

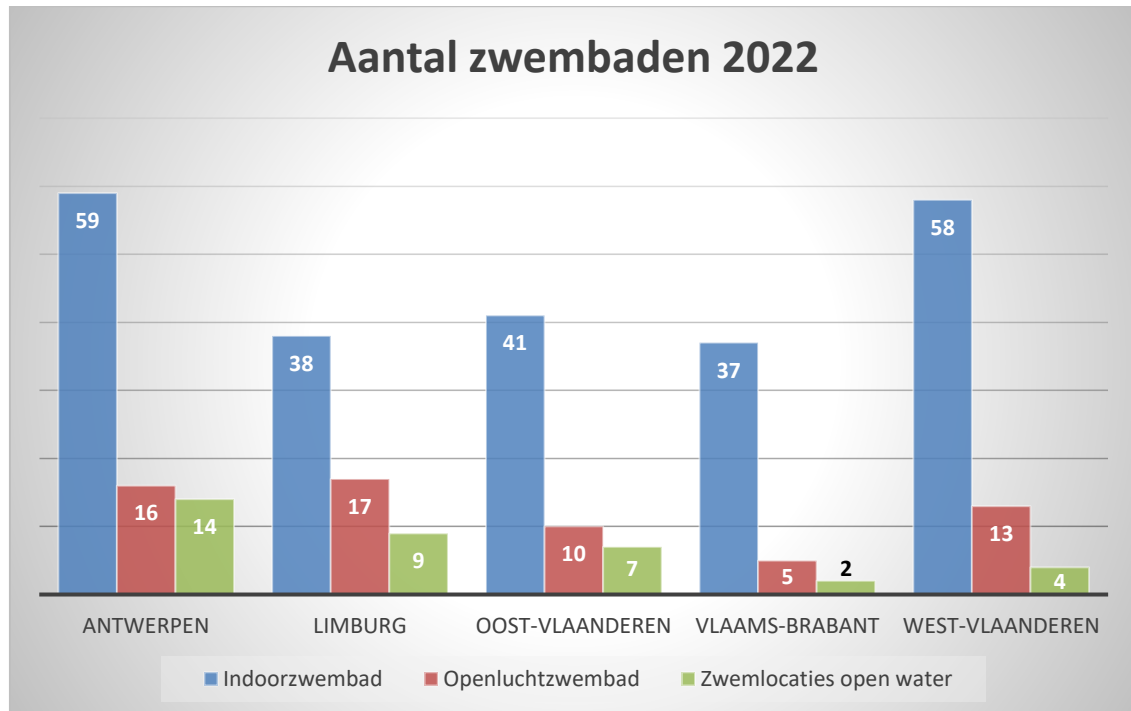
⁸ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

⁹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 458, aan minister Ben Weyts.

¹⁰ Sport Vlaanderen, 'Zweminfrastructuur in Vlaanderen – Factsheet', 2023, 4.

¹¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 26 mei 2023 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft zwemmen in open water (VR 2023 2605 DOC.0621/2BIS).

procent) en Limburg (28 procent).¹² Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen hinken dan weer achterop als het om zwemlocaties in de openlucht gaat.¹³

Figuur 5: Aantal zwemlocaties in de verschillende provincies, volgens de soort (indoor, openlucht of open water).

Hoewel er dus voor 95,66 procent van de bevolking binnen een straal van 7 kilometer een zwembad te vinden zou zijn, blijkt die verplaatsing voor kwetsbaren vaak nog te ver.¹⁴ De indieners van deze conceptnota hangen het principe van de 15 minutenstad aan: basisdienstverlening – zoals het aanbieden van voldoende zwembaden – moet binnen 15 minuten met de fiets of te voet bereikbaar zijn.

2 Oorzaken

Er worden twee oorzaken aangevoerd voor de significante daling van het aantal zwembaden. Als eerste en misschien wel belangrijkste oorzaak zijn er de enorme kosten die zwembaden met zich meebrengen voor steden en gemeenten.¹⁵ Die kosten zijn onder te verdelen in drie soorten:

1. de eenmalige investeringskosten;
2. terugkerende exploitatiekosten;
3. de renovatiekosten.

¹² Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft zwemmen in open water (VR 2023 2605 DOC.0621/2BIS).

¹³ Outdoor Swimming Belgium, 'Buitenzwemplaatsen in natuurwater' (<https://drive.google.com/file/d/1U4mhjmeYkWavukIS9aIjBKio9B1oGe0O/view>). Alleen de cijfers van de onbeperkt toegankelijke buitenzwemplaatsen werden opgenomen.

¹⁴ Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R., Van Der Poel, H., 'Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Onderzoek naar behoeften inzake sportinfrastructuur, ontwikkelen van een strategische visie en aanreiken van beleidsaanbevelingen', 2017. *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 594, aan minister Ben Weyts.

¹⁵ *Actuele vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 556, 566, 550 en 565, van 31 mei 2023.

Enmalige investeringskosten	Terugkerende exploitatiekosten	Renovatiekosten
- bouwkosten - kosten voor het ontwerp van de architect - kosten voor de technische installaties - kosten voor de inrichting en het meubilair - kosten voor de veiligheidsvoorzieningen - enzovoort	- personeelskosten - onderhoudskosten - energiekosten - waterkosten - kosten voor chemicaliën - kosten voor verzekeringen - belastingen - kosten voor vergunningen - marketing- en promotiekosten - administratieve kosten - enzovoort	- dakrenovaties - renovatie van vloeren en tegels - renovatie van sanitaire voorzieningen - renovatie van verwarming, ventilatie en airconditioning - renovatie van elektrische systemen - renovatie van veiligheidsvoorzieningen - renovatie om de toegankelijkheid te verbeteren - enzovoort

De eigenaren en exploitanten van bovenlokale zwembaden kunnen voor eenmalige investeringskosten en renovatiekosten rekenen op steun van de Vlaamse overheid. De overheid subsidieert maximaal 30 procent van het investeringsbedrag, dat minstens 500.000 euro moet bedragen.¹⁶ In 2021 maakten zeven zwembaden gebruik van die ondersteuning.¹⁷ Bovendien kunnen ze ook een aanvraag indienen voor de subsidiëring van investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden.¹⁸ Voor de zeer hoge, terugkerende exploitatiekosten kan tot op heden geen gebruik worden gemaakt van enige financiële ondersteuning vanuit de overheid.

Vroeger hadden heel wat gemeenten een eigen zwembad¹⁹, met als gevolg dat de exploitatiekosten ook werden gedragen door die ene gemeente. Vandaag de dag zijn er steeds minder zwembaden, waardoor de bestaande zwembaden niet alleen meer gebruikt worden door lokale burgers, maar ook door burgers uit de naburige gemeenten of steden. Toch blijkt dat de kosten van die zwembaden voornamelijk worden gedragen door de gemeente waarin het zwembad gelegen is, hoewel veel inwoners van de omliggende gemeenten, scholen, instellingen en clubs er dus ook gebruik van maken. Tot op heden ontbreekt een wettelijk kader voor die gemeenten om te kunnen rekenen op een bijdrage van hun buurgemeenten zonder zwembad.²⁰

De belangrijkste bron van inkomsten voor zwembaden, om de terugkerende exploitatiekosten te dekken, zijn de toegangsprijzen. In het verleden waren die prijzen zeer laag, maar sinds 2015 is er toch een stijging merkbaar.²¹ Dat doet echter geen afbreuk aan het feit dat gemeenten ernaar streven om hun toegangsprijs zo democratisch mogelijk te houden. De inkomsten uit de toegangsprijzen zijn weliswaar veel te laag om de terugkerende exploitatiekosten te dekken. Daardoor lopen de tekorten op, waardoor lokale besturen op een gegeven ogenblik genoodzaakt zijn de deuren te sluiten. Er zijn tal van voorbeelden terug te vinden. Zo sloot het zwembad Ter Leie in Wervik de deuren wegens een exploitatietekort van 700.000

¹⁶ Artikel 10, §1, van het decreet 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (Belgisch Staatsblad, 8 juni 2017).

¹⁷ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 588, aan minister Ben Weyts.

¹⁸ Beslissing van de Vlaamse Regering van 7 juli 2023 over het subsidiereglement voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden (VR 2023 0707 DOC.0856/1TER).

¹⁹ *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2014-15, nr. 1401.

²⁰ *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 2055.

²¹ Van Puymbroeck, R., 'Als het zwembad niet meer te redden is: "Sport voor 1,60 euro, is dat nog van deze tijd?"', *De Tijd*, 2022 (www.tijd.be/ondernemen/sport/als-het-zwembad-niet-meer-te-redden-is-sport-voor-1-60-euro-is-dat-nog-van-deze-tijd/10417543.html).

euro, dat door de hoge energieprijzen nog met 200.000 zou oplopen.²² De zwembaden in Gistel²³ en Kortemark²⁴ kampten met dezelfde problemen: die zwembaden noteerden een jaarlijks exploitatietekort van respectievelijk 360.000 en 180.000 euro. Daarbovenop komen vaak ook nog herstellingswerken. Niet alleen West-Vlaanderen heeft met dat probleem te kampen. In 2019 besloot het stadsbestuur van Geraardsbergen het 130 jaar oude openluchtzwembad Den Dok, het oudste openluchtzwembad van Vlaanderen, te sluiten vanwege de hoge financiële kosten.²⁵ Ook het zwembad in Wijnegem moest de deuren sluiten wegens de te hoge kosten voor onderhoud, energie en de nodige verbouwingswerken.²⁶ Het verhaal van een te dure renovatie deed zich recent ook voor bij het zwembad van Pulderbos, een deelgemeente van Zandhoven.²⁷

Steeds vaker kiezen gemeenten ervoor om, als de kosten te hoog zijn, hun zwembad te laten uitbaten door private actoren zoals Lago en Sportoase. Die private actoren vragen hogere prijzen aan de bezoekers, soms zelfs het drielvoud.²⁸

Tijdens de coronacrisis richtte de Vlaamse Regering een noodfonds op om sport-, cultuur- en jeugdverenigingen te steunen. 30 procent van het noodfonds werd verdeeld via de steden en gemeenten. Dat kwam neer op een bedrag van 84 miljoen euro voor de Vlaamse steden en gemeenten.²⁹ Het noodfonds kwam er op vraag van lokale besturen die extra middelen nodig hadden om zich te wapenen tegen de crisis. Waaraan die steden en gemeenten de financiële steun uit het noodfonds besteden, daar heeft Sport Vlaanderen geen zicht op. Minister Ben Weyts stelde evenwel het volgende vast: "De signalen die ik via het ISB vzw ontvang doen echter wel vermoeden dat veel steden en gemeenten die middelen gebruiken om hun verliezen uit de exploitatie van sportinfrastructuren te compenseren."³⁰

Een tweede oorzaak die wordt aangehaald, is het tekort aan redders.³¹ Redders zijn cruciaal om de veiligheid te garanderen: zonder redders kan een zwembad niet openblijven. Volgens de Vlaamse Reddersfederatie zijn er voldoende redders beschikbaar, maar is de onaantrekkelijkheid van het beroep het probleem.³² Het probleem is dus niet te wijten aan het aantal beschikbare redders, maar doet zich

²² Van Puymbroeck, R., 'Als het zwembad niet meer te redden is: "Sport voor 1,60 euro, is dat nog van deze tijd?"', De Tijd, 2022 (www.tijd.be/ondernemen/sport/als-het-zwembad-niet-meer-te-redden-is-sport-voor-1-60-euro-is-dat-nog-van-deze-tijd/10417543.html).

²³ Van Assche, T., 'Te oud en te duur: zwembad van Gistel sluit in 2021, maar stadsbestuur ontvouwt al meteen toekomstplannen', Het Laatste Nieuws, 2020 (www.hln.be/gistel/te-oud-en-te-duur-zwembad-van-gistel-sluit-in-2021-maar-stadsbestuur-ontvouwt-al-meteen-toekomstplannen~a03cd973).

²⁴ Declercq, A., 'Zwembad Kortemark sluit in 2021 de deuren', 2019 (www.focus-wtv.be/nieuws/zwembad-kortemark-sluit-2021-de-deuren).

²⁵ <https://www.hln.be/wijnegem/na-50-jaar-zwemmen-in-wijnegem-sluit-t-ondiep-definitief-de-deuren-op-26-juni~aea548ff/>

²⁶ 'Het staat nu vast: gemeentelijk zwembad sluit voorgoed op 31 augustus 2022', GVA (https://www.gva.be/cnt/dmf20211125_96176605); Mertens, C., 'Wijnegem overweegt om zwembad sneller te sluiten door hoge verwarmingsfactuur', VRT NWS (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/03/16/wijnegem-overweegt-om-zwembad-sneller-te-sluiten-door-hoge-verwa/>).

²⁷ Vandendriessche, L., 'Veel scholen schrappen zwemlessen door gebrek aan zwembaden: afgelopen 20 jaar is aantal zwembaden gedaald van bijna 400 naar minder dan 300', VRT NWS (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/06/zwembaden-terzake>).

²⁸ Beckers, K., 'Duizenden kinderen op wachtlijst voor zwemles: Kansarme kinderen dreigen de dupe te worden', De Standaard (www.standaard.be/cnt/dmf20230801_97388949).

²⁹ Willems, F., 'Vlaamse regering verhoogt noodfonds tot bijna 300 miljoen euro: 65 miljoen gaat naar cultuursector', VRT NWS (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/06/02/vlaamse-regering-verdeling-noodfonds>).

³⁰ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 127, aan minister Ben Weyts.

³¹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 188, aan minister Ben Weyts.

³² *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 544, aan minister Ben Weyts.

veeleer voor bij het invullen van (tijdelijke) posities, de verloning van de redders en het gebrek aan kwaliteitsvolle ondersteuning.³³

3 Behoeftte aan zweminfrastructuur

Cijfers van Sport Vlaanderen³⁴ en de open brief 'Zwembaden in nood – Red het zwemmen'³⁵ tonen de grote noodzaak aan voldoende zweminfrastructuur aan. Zwembaden worden gebruikt door scholen, sportclubs, instellingen en individuen.

Omdat lagere scholen op basis van de eindtermen de plicht hebben om kinderen te leren zwemmen, maken ze gebruik van zweminfrastructuren.³⁶ Om de eindtermen te behalen moeten scholen bovendien schoolzwemmen één jaar volledig gratis aanbieden en nadien wordt de kostprijs van het schoolzwemmen opgenomen in de maximumfactuur.³⁷ De scholen bekostigen dat met hun normale werkingsmiddelen.³⁸ Voor die scholen is het niet altijd eenvoudig om voldoende lessen aan te bieden door de geografische spreiding van de zwembaden. Terwijl in 2008 nog 29 scholen over een eigen zwembad beschikten, daalde dat aantal inmiddels naar 26 scholen. Bij gebrek aan eigen zwembaden moeten scholen uitwijken naar zwembaden in de buurt.³⁹ De indieners van deze conceptnota zijn van mening dat scholen niet per definitie als kerntaak hebben een zwembad te exploiteren, maar wel dat ze binnen een haalbare en betaalbare afstand terecht moeten kunnen bij een derde partij. Dat is echter lang niet voor alle scholen het geval. Zo gaf de indicatorenbevraging uit 2019 aan dat 8 procent van de deelnemende basisscholen en 13 procent van de deelnemende secundaire scholen niet over een eigen zwembad beschikken en evenmin bij een derde partij terechtkunnen.⁴⁰ Anderzijds blijkt dat de toegang voor basis- en secundaire scholen tot zwembaden tegenover 2015⁴¹ met respectievelijk 3 procent en 12 procent is gestegen. Wat aan de basis van die stijging ligt, daar heeft het Vlaams Instituut Gezond Leven geen zicht op.⁴² Door het tekort aan zwembaden hebben sommige zwembaden al hun maximale bezettingsgraad bereikt, waardoor sommige scholen moeten uitwijken naar zwembaden verder in de buurt. Dat zorgt dan weer voor extra verplaatsingskosten. Ook de verplaatsingstijd gaat ten koste van de zwemtijd. Zo blijkt dat de verplaatsingsafstand varieert tussen 1 en 20 kilometer, waardoor in bepaalde gevallen de verplaatsingstijd oploopt tot 20 à 30 minuten.⁴³ In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest halen scholen daardoor nog amper 8 lesuren zwemmen.⁴⁴ Blijvende inspanningen zijn nodig om het cijfer van scholen die geen toegang meer vinden tot een zwembad, tot nul te herleiden. Zonder de nodige inspanningen komt het leren

³³ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 60, aan minister Ben Weyts; *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 188, aan minister Ben Weyts.

³⁴ Sport Vlaanderen, 'Zweminfrastructuur in Vlaanderen – Factsheet', 2023.

³⁵ Netwerk Lokaal Sportbeleid, 'Zwembaden in nood – Red het Zwemmen', 2 maart 2023 (<https://www.lokaalsportbeleid.be/onderteken-de-open-brief-red-het-zwemmen>).

³⁶ Vlaams Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Basisonderwijs', 2019, 102; VLAAMS Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Secundair Onderwijs', 2019, 114.

³⁷ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 329, aan minister Ben Weyts.

³⁸ *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 4610.

³⁹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

⁴⁰ *Actuele vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 556, 566, 550 en 565, van 31 mei 2023; Vlaams Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Basisonderwijs', 2019, 90; Vlaams Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Secundair Onderwijs', 2019, 104.

⁴¹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 74, aan minister Ben Weyts.

⁴² *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 458, aan minister Ben Weyts; Vlaams Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Basisonderwijs', 2019, 90; Vlaams Instituut Gezond Leven, 'Indicatorenbevraging 2019 – Secundair Onderwijs', 2019, 104.

⁴³ Onderwijsinspectie, 'Onderzoek lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs' (<https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/2022-06/Onderzoeksrapport%20LO%20in%20het%20basisonderwijs%20-%20def%20%28januari%202018%29.pdf>).

⁴⁴ *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 2630.; 'Brusselse leerlingen zwemmen amper 8 uur per leerjaar' (www.bruzz.be/onderwijs/brusselse-leerlingen-zwemmen-amper-8-uur-leerjaar-2022-03-23).

zwemmen volgens de sector verder in het gedrang, wat gevolgen heeft voor de veiligheid, en wat de sociale ongelijkheid versterkt.⁴⁵

In Vlaanderen zijn er meer dan 500 clubs en informele verenigingen die zwemmen centraal plaatsen. Alleen al bij de Vlaamse Zwemfederatie zijn er 150 clubs en 44.577 unieke leden aangesloten. De Vlaamse Federatie zou daarmee op de tiende plaats komen wat het ledenaantal betreft. Bovendien telt Vlaanderen meer dan 500 informele watersportverenigingen.⁴⁶

Daarnaast maken ook instellingen gebruik van de zweminfrastructuur. Zo gaan voorzieningen voor mensen met een beperking geregeld zwemmen met hun cliënten. Zwemmen is immers een populaire sport voor sporters met een handicap. Het is na voetbal de meest beoefende g-sport (36,6 procent).⁴⁷

Tot slot maken ook heel wat individuen gebruik van de openbare zweminfrastructuur. Heel wat mensen gaan zwemmen in hun vrije tijd. Van diegenen die niet aan sport doen, geeft 25,8 procent aan dat de afwezigheid van sportinfrastructuur in de buurt daarvan de oorzaak is.⁴⁸

Huidig regelgevend kader

1 Ad-hocsubsidies voor zwembaden

Zoals al eerder is vermeld, beschikken 26 Vlaamse scholen over een eigen zwembad.⁴⁹ De afgelopen vijftien jaar zijn er drie zwembaden van scholen verdwenen.⁵⁰ Vroeger konden scholen gemakkelijk terugvallen op het gemeentelijk of stedelijk zwembad. Heel wat steden en gemeenten hadden immers een eigen zwembad en de gemeente of stad droeg ook de kosten die daaraan verbonden waren. Daardoor werd er minder nagedacht over het belang van een regelgevend kader.

Door de sluiting van veel van die gemeentelijke en stedelijke zwembaden moeten scholen zich nu naar een naburig zwembad verplaatsen en rijst de vraag wie mee de kosten draagt. Stedelijke en gemeentelijke sportinfrastructuren zijn immers door de hoge kosten naar bovenlokale sportinfrastructuren geëvolueerd of werden erdoor vervangen. Pas in 2013 kwam het eerste initiatief voor de subsidiëring van bovenlokale infrastructuur, in de vorm van een eenmalige projectoproep.⁵¹ Dat eerste initiatief was geen onverdeeld succes. Amper drie zwembaden schreven zich in voor die oproep.⁵² In 2015 en 2016 besloot de minister opnieuw twee projectoproepen te lanceren voor een ad-hocsubsidie van zwembaden. Voor beide projectoproepen trok de minister een budget uit van 10 miljoen euro. Net zoals bij het eerste initiatief ging het ook hier tweemaal om een eenmalige subsidietoelage.⁵³ De projectoproep van 2015 trok opvallend meer geïnteresseerden aan dan het eerste initiatief. Negentien zwembadexploitanten verkregen een subsidie naar aanleiding van de oproep. Die stijgende lijn werd doorgetrokken in 2016, toen 25 zwembadexploitanten intekenden op de projectoproep. Ondanks de verschillende

⁴⁵ Netwerk Lokaal Sportbeleid, 'Zwembaden in nood – Red het Zwemmen', 2 maart 2023 (<https://www.lokaalsportbeleid.be/onderteken-de-open-brief-red-het-zwemmen>).

⁴⁶ Sport Vlaanderen, 'Zweminfrastructuur in Vlaanderen – Factsheet', 2023, 4.

⁴⁷ Sport Vlaanderen, 'Zweminfrastructuur in Vlaanderen – Factsheet', 2023, 4.

⁴⁸ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 74, aan minister Ben Weyts.; G-Sport Vlaanderen, 'Onderzoek naar de actieve sportdeelname van personen met een beperking in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest', 2018, 40 e.v.; G-Sport Vlaanderen, 'G-Sportparticipatie in Vlaanderen, de G-sportdrempels van vandaag als uitdaging voor morgen (Synthese nulmeting 2018)', 2018.

⁴⁹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

⁵⁰ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 274, aan minister Ben Weyts.

⁵¹ Projectoproep voor de subsidiëring van bovenlokale sportinfrastructuur, november 2013.

⁵² *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 778, aan minister Ben Weyts.

⁵³ Projectoproep voor de subsidiëring van zwembaden 2015 en 2016.

projectoproepen bleef een algemeen regelgevend kader voor subsidies van bovenlokale sportinfrastructuur uit, waardoor moest worden teruggevallen op tal van tijdelijke reglementen en ad-hocbeslissingen.⁵⁴

2 Het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur

Uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering op 21 oktober 2016 een algemeen regelgevend kader goedgekeurd, namelijk het Globaal Sportinfrastructuurplan Vlaanderen. De Vlaamse Regering bood daarmee een kader voor investeringen in sportinfrastructuur op langere termijn en veruitwendigde haar blijvende inzet om de vraag naar meer sportinfrastructuur te beantwoorden. Aan dat plan werd het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur gekoppeld, dat op 15 augustus 2017 in werking is getreden.⁵⁵ Een van de krachtlijnen van het Globaal Sportinfrastructuurplan is het verminderen van de financiële drempel voor bovenlokale sportinfrastructuur door middel van een structurele subsidieregeling met jaarlijkse oproepen. Dat idee werd doorgetrokken in het decreet van 5 mei 2017. Inmiddels werd het decreet geëvalueerd en bijgestuurd door middel van het decreet van 18 december 2020 tot wijziging van artikel 4, 7, 9, 10, 13 en 15 van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur.⁵⁶

Jaarlijks lanceert de Vlaamse overheid twee oproepen (in 2023 was dat op 31 maart en op 30 september), die gericht zijn aan lokale besturen en aan sportorganisaties, -federaties en -clubs. Ze kunnen op basis van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur een subsidieaanvraag indienen voor sportinfrastructuur van bovenlokale aard.⁵⁷ Om ontvankelijk te zijn moet de aanvraag aan de volgende drie cumulatieve voorwaarden beantwoorden:

- de aanvraag is tijdig ingediend;
- het ingediende dossier is volledig;
- er is aan de volgende negen subsidiëringsvoorwaarden (met een tiende voorwaarde voor Brussel-Hoofdstad) voldaan:⁵⁸
  - 1° de werkzaamheden zijn nog niet van start gegaan op het ogenblik dat de subsidieaanvraag wordt ingediend;
  - 2° de subsidieaanvrager is eigenaar van de sportinfrastructuur of beschikt over een langdurig zakelijk recht op de grond waarop de sportinfrastructuur wordt gebouwd of gerenoveerd (of kan bewijzen met een overeenkomst of met een beslissing van de bevoegde rechtspersoon dat het zakelijk recht zal worden gevestigd uiterlijk op de datum van de aanvang van de werkzaamheden);
  - 3° de sportinfrastructuur wordt opengesteld voor een breed publiek;
  - 4° de subsidieaanvrager garandeert billijke toegangsprijzen voor de gebruikers van de sportinfrastructuur;

⁵⁴ Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement, 'Investerings in sportinfrastructuur', Brussel oktober 2014, p. 24.

⁵⁵ Decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1-3) (Belgisch Staatsblad, 8 juni 2017), hierna het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur te noemen.

⁵⁶ Decreet van 18 december 2020 tot wijziging van artikel 4, 7, 9, 10, 13 en 15 van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 1-3) (Belgisch Staatsblad, 20 januari 2021).

⁵⁷ Artikel 5 van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur.

⁵⁸ Artikel 7, §1, eerste lid, van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur; artikel 3 van het decreet van 18 december 2020 tot wijziging van artikel 4, 7, 9, 10, 13 en 15 van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (Belgisch Staatsblad, 20 januari 2021).

- 5° voor de sportinfrastructuur kunnen de nodige omgevingsvergunningen verkregen worden en voor sportinfrastructuur die in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad ligt, kunnen de nodige stedenbouwkundige vergunningen (en milieuvergunningen) verkregen worden;
- 6° de sportinfrastructuur kan tijdig opgeleverd worden, uiterlijk binnen drieënhalve jaar na de uiterlijke datum voor de indiening van de subsidieaanvraag;
- 7° de sportinfrastructuur is financieel haalbaar en financieel duurzaam;
- 8° de sportinfrastructuur is energetisch duurzaam;
- 9° de sportinfrastructuurwerken hebben een minimale investeringswaarde aan sportgerelateerde investeringskosten;
- 10° voor sportinfrastructuur in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad garandeert de subsidieaanvrager dat de sportinfrastructuur prioritair opengesteld wordt voor Nederlandstalige scholen, erkende sportfederaties of erkende organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding, of voor sportclubs die bij een erkende sportfederatie zijn aangesloten en verenigingen die bij een erkende organisatie voor de sportieve vrijetijdsbesteding zijn aangesloten.

De sportgerelateerde investeringskosten, vermeld als negende voorwaarde, omvatten alle kosten die rechtstreeks verband houden met het ontwerp, de bouw of renovatie, het bouwkundige en technische onderhoud en de exploitatie van de sportinfrastructuur, afhankelijk van de sportbeoefening.⁵⁹ Die waarde bedraagt minimaal 500.000 euro, exclusief btw, en wordt jaarlijks aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex. In 2023 bedraagt die waarde dus 533.403 euro, exclusief btw voor het totaalproject.⁶⁰ De Vlaamse Regering koos voor dat bedrag om te vermijden dat de subsidie zou worden aangevraagd voor allerlei kleine renovaties aan bovenlokale sportinfrastructuren.⁶¹

Als Sport Vlaanderen de aanvraag ontvankelijk verklaart, gaat de beoordelingscommissie bovenlokale sportinfrastructuur, opgericht door de Vlaamse Regering, over tot een inhoudelijke beoordeling van de aanvraag. Ze neemt daarvoor de volgende vijf beoordelingscriteria⁶² in acht en kent aan elk criterium een bepaalde score (in procenten) toe:⁶³

- de mate waarin de sportinfrastructuur tegemoetkomt aan de reële behoefte aan bovenlokale sportinfrastructuur (25 procent);
- de mate waarin de sportinfrastructuur een groot aantal mensen bereikt (25 procent);
- de mate waarin de sportinfrastructuur via samenwerking wordt gerealiseerd of uitgebaat (20 procent);
- de mate waarin de sportinfrastructuur integraal toegankelijk is (15 procent);
- de mate waarin de sportinfrastructuur innovatief is (15 procent).

Als de aanvraag voor meer dan 65 procent beantwoordt aan die beoordelingscriteria, komt de aanvraag ook inhoudelijk in aanmerking voor subsidiëring. De subsidie bedraagt maximaal 30 procent van het investeringsbedrag (met een plafondbedrag

⁵⁹ Artikel 15, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 2017 houdende de uitvoering van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (VR 2017 1606 DOC.0603/2BIS) (Belgisch Staatsblad, 20 juli 2017).

⁶⁰ Artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 2017 houdende de uitvoering van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (VR 2017 1606 DOC.0603/2BIS) (Belgisch Staatsblad, 20 juli 2017).

⁶¹ 'Globaal Sportinfrastructuurplan Vlaanderen', p. 13.

⁶² Artikel 9 van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur.

⁶³ Artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 2017 houdende de uitvoering van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (VR 2017 1606 DOC.0603/2BIS) (Belgisch Staatsblad, 20 juli 2017).

van 1.350.000 euro), vermenigvuldigd met de score verkregen door de beoordelingscommissie bovenlokale sportinfrastructuur.⁶⁴

Hieronder staat een overzicht van een aantal zwembadprojecten die sinds de inwerkingtreding van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur in 2017 op basis van dat decreet een subsidie hebben ontvangen.⁶⁵

Jaar	Aantal projecten	Subsidies (miljoen euro's)	Aantal zwembadprojecten	Subsidies voor zwembaden (miljoen euro)
2017	52	28,93	6	3,32
2018	47	22,60	2	2,24
2019	18	10,00	2	2,19
2020	10	4,94	0	0
2021	80	47,78	8	7,44
2022	38	18,51	1	0,13

Figuur 6: Aantal zwembadprojecten die met toepassing van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur een subsidie hebben ontvangen.

Uit die cijfers blijkt dat opvallend weinig zwembaden op basis van het decreet een subsidieaanvraag hebben ingediend. De vermoedelijke oorzaak daarvan is het drempelbedrag van 500.000 euro. Dat bedrag is namelijk vrij hoog als het gaat om kosten voor kleinere energetische ingrepen en onderhoudskosten. Om die reden kiezen eigenaars en exploitanten van zwembaden ervoor om die kosten niet te maken, waardoor heel wat zwembaden steeds meer verloederen. Als een zwembad voldoende in verval is geraakt, kan het immers in aanmerking komen voor subsidies voor grote renovatiewerken.

Om dat te vermijden stellen de indieners van deze conceptnota voor om een Vlaams fonds voor kleine en middelgrote energetische werkzaamheden in zwembaden op te richten. Energetische werkzaamheden zijn per slot van rekening verstandig en noodzakelijk. Na de uitvoering van die werkzaamheden zal de energiefactuur aanzienlijk lager zijn en dat heeft een directe impact op de exploitatiekosten. Bovendien helpen ze ook mee om de klimaatambities te realiseren. Als eigenaars en exploitanten van zwembaden ook die kleinere kosten dragen, zullen meer zwembaden gedurende een langere termijn kunnen worden opgehouden. Dat verhelpt voor een deel de problematiek van het tekort aan zwembaden.

3 Coronacrisis

Ten tijde van de coronacrisis werden zwembadinrichtingen op verschillende tijdstippen verplicht om voor een langere periode hun deuren te sluiten. Om de omzetverliezen op te vangen kende de Vlaamse Regering steun toe via het noodfonds.⁶⁶

⁶⁴ Artikel 10, §1, van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur; artikel 7, tweede lid, en artikel 13 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 2017 houdende de uitvoering van het decreet van 5 mei 2017 houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur (VR 2017 1606 DOC.0603/2BIS) (Belgisch Staatsblad, 20 juli 2017).

⁶⁵ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 778, aan minister Ben Weyts.

⁶⁶ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 86, aan minister Hilde Crevits.

4 Subsidiereglement voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden

Tijdens de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 31 mei 2023 kaartte parlamentslid Brecht Warnez al aan dat steden en gemeenten geen enkele subsidie kunnen aanvragen voor kleine onderhoudswerken of kleinere energetische renovaties aan zwembaden. Minister Ben Weyts beloofde als antwoord daarop om 12 miljoen euro vrij te maken om een dergelijke subsidie eenmalig mogelijk te maken.⁶⁷ Inmiddels heeft de Vlaamse Regering op 7 juli 2023 een ontwerp van subsidiereglement goedgekeurd voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen in zwembaden.⁶⁸ Eigenaars en exploitanten van zwembaden die in hun infrastructuur investeren voor energiebesparende en duurzame maatregelen, kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een subsidie.

Zo moet het gaan om zwembaden die gerenoveerd zullen worden in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en die worden opengesteld voor het brede publiek. Het zwembad moet beschikbaar zijn voor verschillende clubs, individuele sporters, scholen, sportdiensten, federaties en dergelijke, en moet een publiek karakter met maatschappelijke toegangstarieven hebben. Het zwembadcomplex moet bovendien minstens over één 25 meterbad beschikken. Openluchtzwembaden en zweminfrastructuur met louter recreatieve baden, komen bijgevolg niet in aanmerking.

Voor de subsidie komen zowel Vlaamse steden en gemeenten en provincies als privaatrechtelijk vormgegeven entiteiten die beheerder zijn van sportinfrastructuur binnen een publiek-private samenwerkingsconstructie in aanmerking, alsook het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de publiekrechtelijke rechtspersonen die wegens hun activiteiten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de Vlaamse Gemeenschap of privaatrechtelijke rechtspersonen die wegens hun activiteiten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de Vlaamse Gemeenschap binnen een publiek-private samenwerkingsconstructie. Deze instanties kregen tijd tot en met 16 oktober 2023 om een subsidieaanvraag in te dienen via Sport Vlaanderen.

De subsidieaanvraag moet voldoen aan de volgende criteria:

- 1° de minimale investeringskosten van de emissiereducerende ingrepen bedraagt 100.000 euro, exclusief btw;
- 2° de projecten worden gesorteerd volgens het principe van hoogste toekomstige emissiereductie, namelijk in aflopende besparing van CO₂. Om de emissiereductie te berekenen stelt Sport Vlaanderen een tool ter beschikking. Bij dossiers met een gelijke CO₂-besparing is het tijdstip waarop de definitieve en volledige aanvraag is ingediend, bepalend;
- 3° de werkzaamheden worden uiterlijk op 30 september 2026 voorlopig opgeleverd;
- 4° het project is financieel haalbaar.

In de plenaire zitting van 31 juli 2023 zei de minister: "Wat betreft de minimumdrempel, wordt er alleszins in het kader van de oproep voor 12 miljoen euro, die we gaan lanceren, geen minimumdrempel voorzien. Wat betreft de andere gelden,

⁶⁷ *Actuele vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 556, 566, 550 en 565, van 31 mei 2023.

⁶⁸ Beslissing van de Vlaamse Regering van 7 juli 2023 over het subsidiereglement voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden (VR 2023 0707 DOC.0856/1TER). Zie hierover ook *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 778, aan minister Ben Weyts.

is de drempel 500.000 euro.”⁶⁹ In de regeringsbeslissing van 7 juli 2023⁷⁰ werd evenwel toch een minimumdrempel bepaald van 100.000 euro.

Er wordt gestart bij de subsidieaanvraag met de hoogste toekomstige emissiereductie en elke subsidieaanvrager krijgt 60 procent subsidie op de aanvaarde investering, tot het uitgetrokken budget van 9 miljoen euro (6 miljoen vanuit het Vlaams Klimaatfonds en 3 miljoen euro vanuit Sport Vlaanderen) op is. In de plenaire zitting van 31 mei 2023⁷¹ zei de minister: “Daarom maak ik 12 miljoen euro vrij voor energiebesparende investeringen. Dat kan allerhande zijn maar het is specifiek voor zwembadinfrastructuur.” In de regeringsbeslissing van 7 juli 2023⁷² werd dat bedrag evenwel beperkt tot 9 miljoen euro.

De indieners van deze conceptnota voor nieuwe regelgeving merken op dat niet alle zwembaden in Vlaanderen beschikken over een 25 meterbad. Toch hebben ook die instructiezwembaden nog altijd hun nut om kinderen te leren zwemmen. Zowel scholen als private lesgevers kunnen ze bijvoorbeeld gebruiken bij de eerste fase van watergewenning tot veilig leren zwemmen, in de tweede fase om te leren overleven in het water en zelfs bij de eerste zwemproef in de derde fase om veilig te leren zwemmen.⁷³ Ook in een latere fase, als kinderen al kunnen zwemmen, zijn die zwembaden nog altijd nuttig voor scholen om aan de opgelegde eindtermen te voldoen. Kinderen kunnen ook in die zwembaden hun zwemvaardigheid onderhouden. Ondanks hun nut kunnen die zwembaden geen gebruik maken van de eenmalige subsidie die de Vlaamse Regering aanbiedt. Een beter criterium om in aanmerking te komen voor de subsidie was geweest: het gebruik van het zwembad door scholen en private zwemlesgevers.

Voorstel tot basisfinanciering

1 Voor exploitatie van zwembaden

Bij de structurele subsidieoproepen krijgen gemeenten vandaag alleen financiering voor grote renovaties of voor nieuwbouw door het drempelbedrag van 500.000 euro. Voor de dagelijkse exploitatieverliezen, of voor kleine onderhoudswerken of energetische ingrepen krijgen ze niets. Dat is volgens de indieners van deze conceptnota voor nieuwe regelgeving niet logisch. Ze zijn daarom van oordeel dat in een basisfinanciering voorzien moet worden, zodat gemeenten met een zwembad niet de grote exploitatieverliezen moeten lijden terwijl ze een bovenlokale taak opnemen. In een zwembad komen immers niet alleen de eigen inwoners zwemmen, maar ook die van buurgemeenten.

Vlaanderen moet streven naar een basisaanbod waardoor iedere burger in de nabije omgeving voldoende zwemkansen krijgt aangeboden. Elke burger moet binnen 15 minuten met de fiets of te voet een indoorzwembad, openluchtzwembad of zwemlocatie in open water kunnen bereiken.

Ook scholen moeten een zwembad binnen een redelijke termijn kunnen bereiken om te kunnen voldoen aan de eindtermen. Omdat de eindtermen zijn vastgesteld door Vlaanderen, is het de verantwoordelijkheid van Vlaanderen om ervoor te zorgen dat er ook voldoende zwembaden zijn.

⁶⁹ *Actuele vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 556, 566, 550 en 565, van 31 mei 2023.

⁷⁰ Beslissing van de Vlaamse Regering van 7 juli 2023 over het subsidiereglement voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden (VR 2023 0707 DOC.0856/1TER).

⁷¹ *Actuele vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 556, 566, 550 en 565, van 31 mei 2023.

⁷² Beslissing van de Vlaamse Regering van 7 juli 2023 over het subsidiereglement voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen bij zwembaden (VR 2023 0707 DOC.0856/1TER).

⁷³ ISB vzw, ‘Zwembrevetten’ (https://fredbrevet.be/library/files/Folder_NIEUW.pdf).

Vlaanderen moet daarin zijn verantwoordelijkheid nemen door te zorgen voor voldoende basisfinanciering voor publiek toegankelijke zwembaden. Gemeenten moeten alleen, samen met andere lokale besturen of samen met private bedrijven en met een basisfinanciering van de Vlaamse overheid zwemkansen creëren. Doordat voornamelijk de hoge exploitatiekosten aan de basis liggen van het sluiten van zwembaden, moeten die kosten dus deels worden gedragen door een solide basisfinanciering vanuit Vlaanderen. De indieners van deze conceptnota voor nieuwe regelgeving zijn ervan overtuigd dat er een apart fonds moet worden opgericht voor de basisfinanciering van de publiek toegankelijk zwembaden die door de lokale besturen worden uitgebaat.

2 Voor kleine energetische ingrepen en onderhoudswerken

Vlaanderen moet daarnaast een voorbeeldrol vervullen op het vlak van energiezuinigheid. Lokale besturen die willen investeren in de energiezuinigheid, hoe klein de veranderingen ook zijn, moeten daarin gesteund worden door Vlaanderen. Energiezuinige gebouwen leveren immers alleen maar voordelen op voor de toekomst.

Ook als het om kleinere onderhoudswerken gaat, moet Vlaanderen steun bieden aan lokale besturen. Die kleine werkzaamheden kunnen ervoor zorgen dat zwembaden langer open kunnen blijven, wat een oplossing vormt voor het tekort aan zwembaden. Het Vlaams Energiebedrijf (VEB) is hierbij een uitstekende partner om gemeenten te ondersteunen en begeleiden.

De eenmalige subsidie voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen waarop steden en gemeenten een beroep kunnen doen, is weliswaar een stap in de goede richting, maar het blijft noodzakelijk voor steden en gemeenten dat die subsidie permanent wordt verankerd. Dat kan volgens de indieners van deze conceptnota het best in de vorm van een Vlaams fonds, dat specifiek in het leven wordt geroepen voor kleinere energetische ingrepen in zwembaden.

Brecht WARNEZ
Maaïke DE RUDDER
Stijn DE ROO
Koen VAN DEN HEUVEL
Robrecht BOTHUYNE
Tinne ROMBOUTS